

Vattendirektivet, Östersjöplanen och Nitratdirektivet

SVEAförsökens växtodlingskonferens
Brunnby 2010.01.12

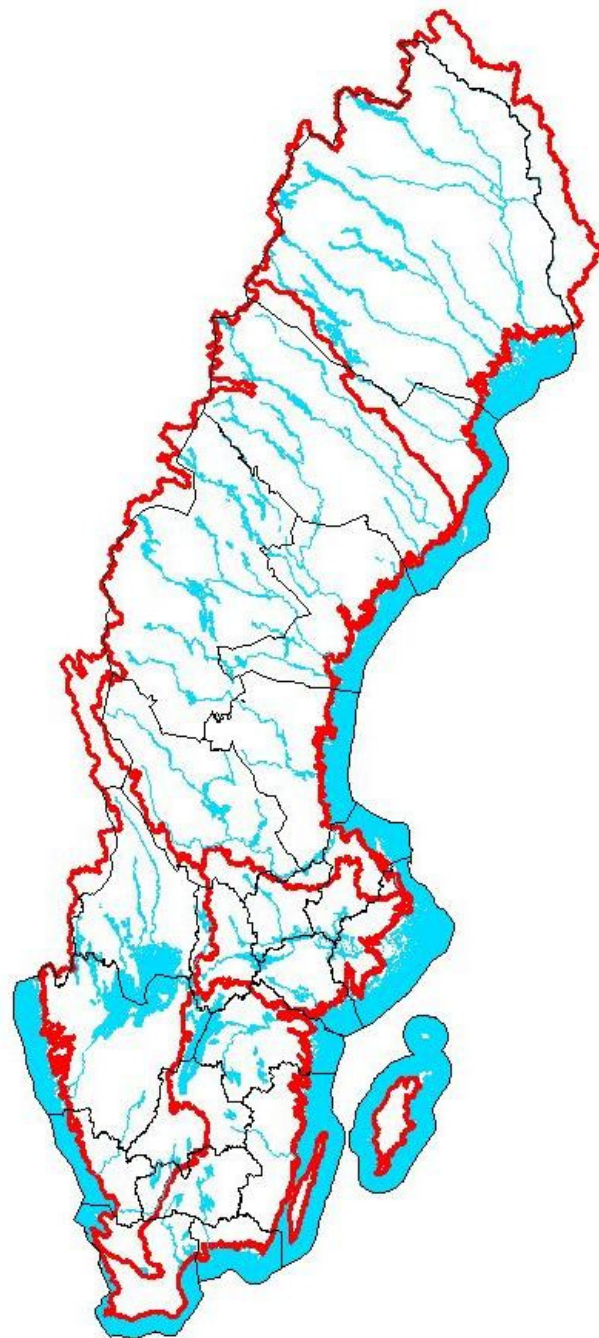
Bertil Albertsson
Jordbruksverket, Skara

Vad händer på vattenområdet?

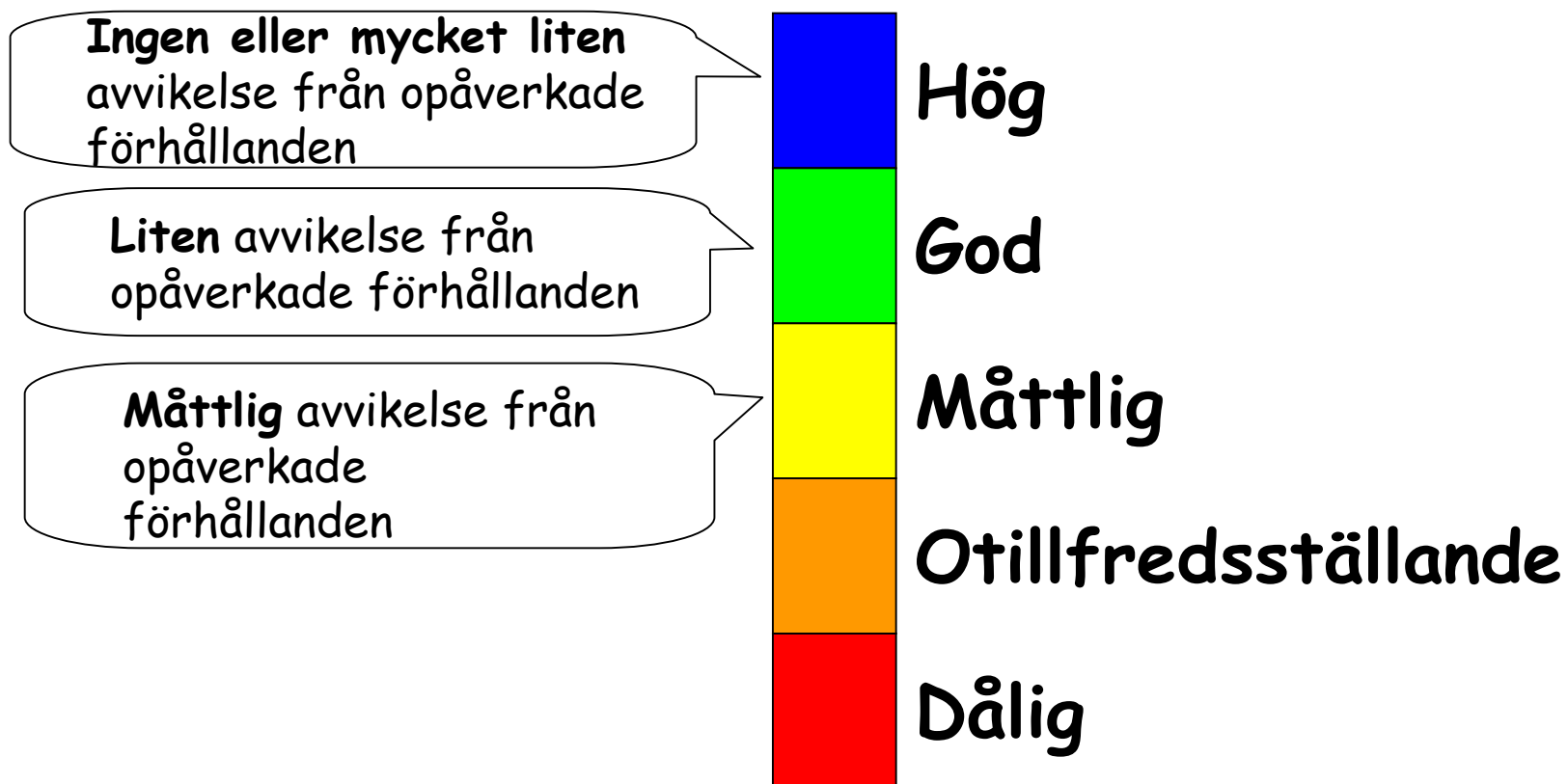
- EU:s vattendirektiv
- Östersjöplanen (BSAP)
- Nitratdirektivet

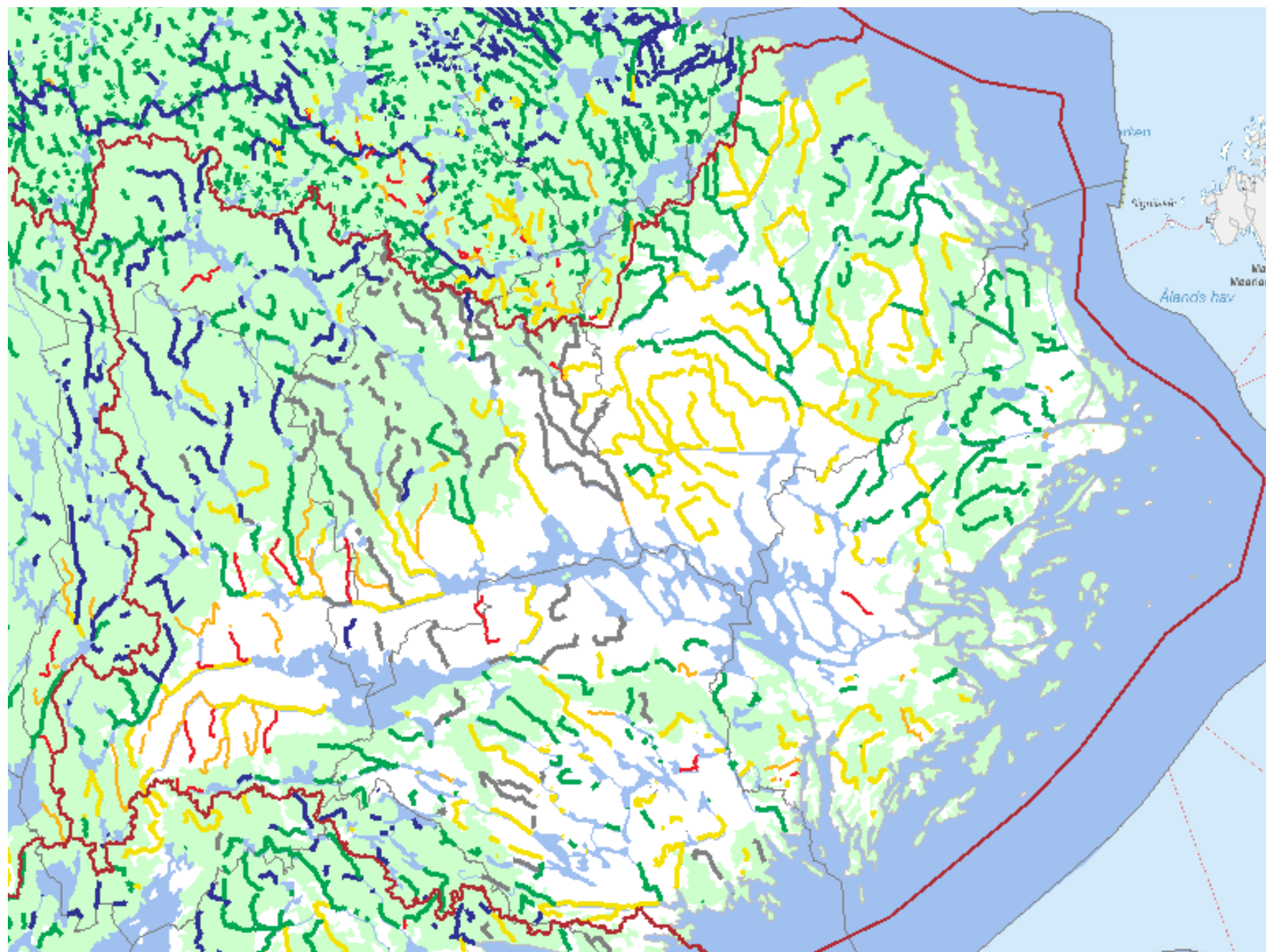
Vattendirektivet

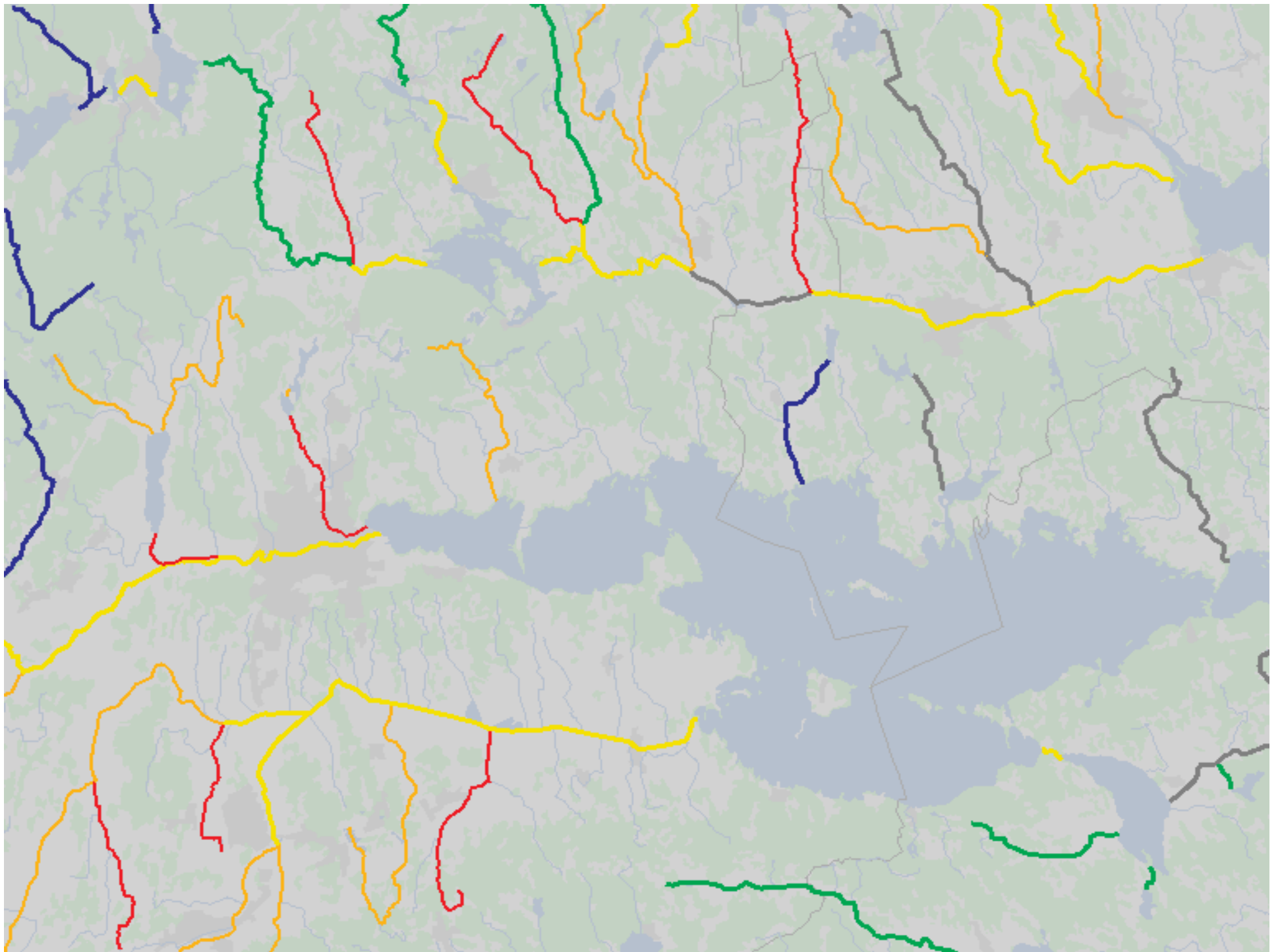
- Syfte
 - God vattenstatus år 2015
 - Tidsfrist 2021 och 2027
- Metod
 - Kartläggning/analys
 - Fastställa mål
 - Upprätta åtgärdsprogram

God ekologisk status

Vattendirektivet - åtgärder

- Fånggrödor/vårbearbetning
- Våtmarker
- Skyddszoner
- Sedimentationsdammar

Vattendirektivet, åtg-program

Ursprunglig version: "Syftet med åtgärdsprogrammet är att se till att de miljökvalitetsnormer som har fastställts för vattendistriktets vattenförekomster uppfylls senast 22 dec 2015, eller vid senare tidpunkt som Vattenmyndigheten har beslutat."

Beslutad version: "Syftet med åtgärdsprogrammet är att uppnå de miljökvalitetsnormer som har fastställts för vattendistriktets vattenförekomster uppfylls senast 22 dec 2015, eller vid senare tidpunkt som Vattenmyndigheten har beslutat."

Vattendirektivet, föreskrift

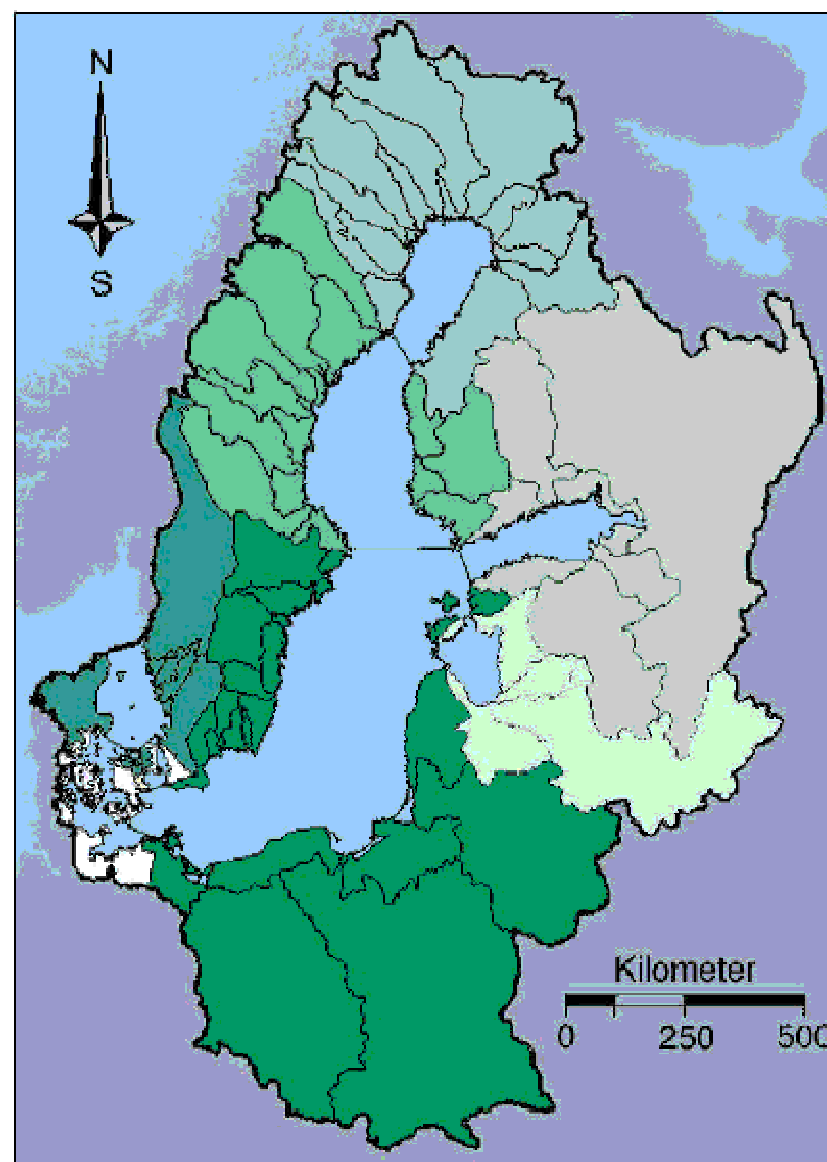
Ursprunglig version: "Jordbruksverket behöver fastställa en föreskrift med syfte att minska läckaget från åkermark, särskilt i områden med vattenförekomster som riskerat att inte uppnå god kemisk eller ekologisk status, och då särskilt beakta ändamålsenliga skyddszoner och rening av dräneringsvatten."

Beslutad version: Jordbruksverket behöver..... ta fram underlag för och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel med syfte att minska jordbrukets inverkan på vattenkvaliteten, särskilt i områden med vattenförekomster som riskerat att inte uppnå god ekologisk status eller god kemisk status."

Östersjöplanen (BSAP)

- Politisk överenskommelse nov 2007
- Minska växtnäringsbelastningen på Östersjön
- Olika länder – olika reduktionsbeting
- God ekologisk status år 2021
- Nationella genomförandeplaner år 2010
- Övergödningsåtgärderna genomförda år 2016

Östersjöns avrinningsområde

- Egentliga Östersjön
- Kattegatt
- Bottenhavet
- Bottenviken
- Finska viken
- Rigabukten
- Danska sundet

Reduktionsbehov för olika vattenområden

Vattenområde	Fosfor (ton)	Kväve (ton)
Bottenviken	0	0
Bottenhavet	0	0
Finska viken	2000	6000
Östersjön	12500	94000
Rigabukten	750	0
Öresund	0	15000
Kattegatt	0	20000
Totalt	15250	135000

Beting för olika länder

Land	Fosfor (ton)	Kväve (ton)
Danmark	16	17210
Estland	220	900
Finland	150	1200
Tyskland	240	5620
Lettland	300	2560
Litauen	880	11750
Polen	8760	62400
Ryssland	2500	6970
Sverige	290	20780
Gemensamt	1660	3780

Sveriges reduktionsbehov till olika vattenområden

Vattenområde	Fosfor (ton)	Kväve (ton)
Östersjön	260	7300
Öresund	0	900
Kattegatt	0	9100
Summa	260	17300

Reduktionsbehovet är omräknat
med hänsyn till minskad belastning
under perioden 2000-2006

Östersjöplanen-åtgärder

- Rådgivning
- Miljöersättningar
- Föreskrifter

Östersjöplans-åtgärder, rådgivning

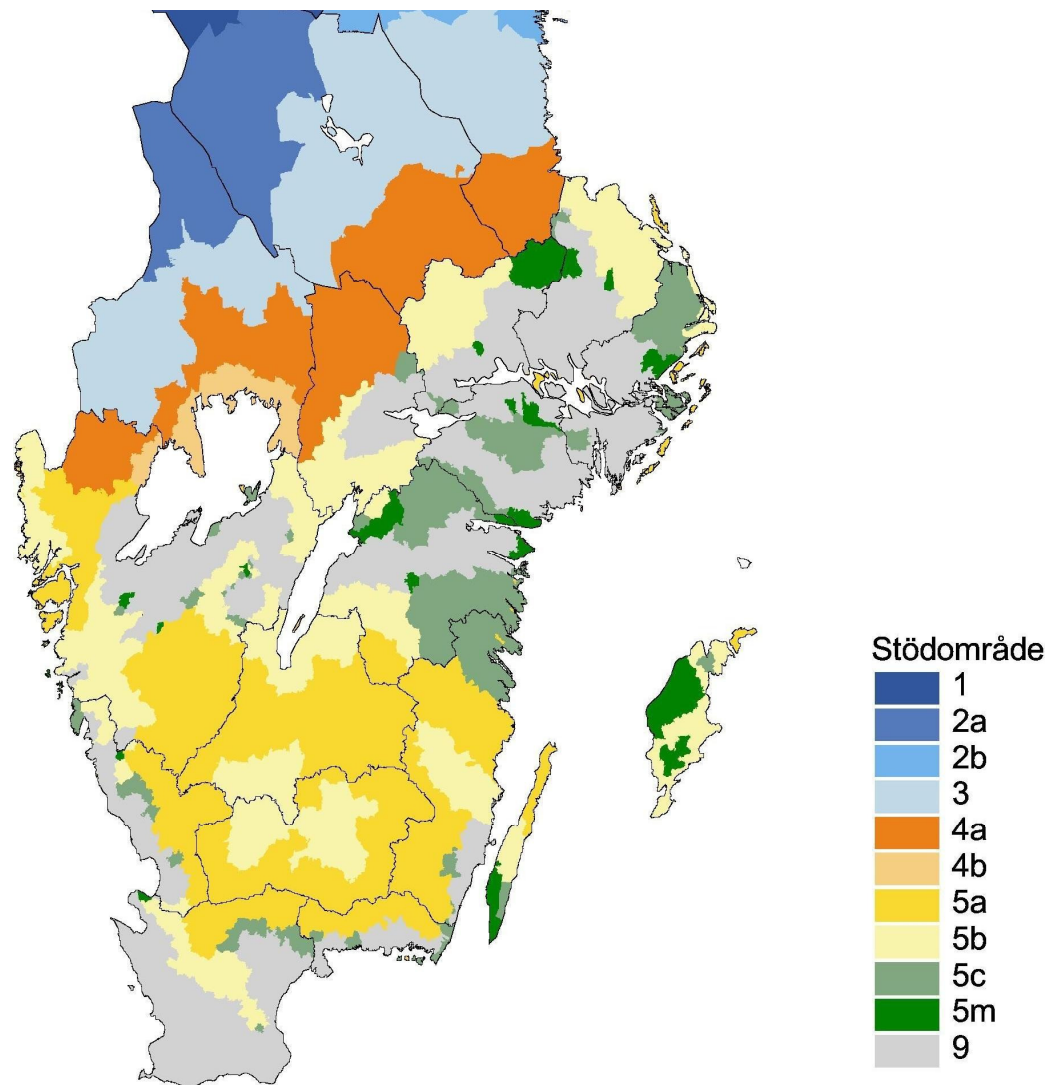
- Utökad satsning på Greppa Näringen
- Bättre anpassning av kvävegivan
- Reducerad jordbearbetning

Östersjöplans-åtgärder, miljöersättningar

- Mer fånggröda/vårbearbetning
- Mer våtmark
- Mer skyddszon
- Skyddszoner på erosionsbenägen mark
- Reglerbar dränering
- Fosfordammar
- Biogas (investeringsstöd)

Fånggröda & vårbearbetning

- Stödområde
 - 4b, 5c, 5 m & 9
 - 5a & 5b i H-, I-, K-, M-, N- & O-län
- Ersättningsnivå
 - Fånggröda 900 kr/ha
 - Vårbearbetning 500 kr/ha
 - Kombination 1500 kr/ha

Våtmark

- Full kostnadstäckning möjlig
- Projektering kan bekostas även om ansökan om våtmarksinvestering inte beviljas
- Ökad skötselersättning

Skyddszoner mm

- Höjd ersättning – 3000 kr/ha
- Skyddszoner inne i fält – 4000 kr/ha
- Fosfordammar – högst 300000 kr/ha

Östersjöplans-åtgärder föreskriftsändringar

- Förlängt spridningsförbud för stallgödsel
- Minskad stallgödselspridning före höstsådd
- Skyddsavstånd vid gödselspridning intill vattendrag

Östersjöplanen- potentiella åtgärder

- Ännu mer fånggröda/vårbearbetning
- Ännu mer skyddszoner
- All flytgödsel utnyttjas för biogasproduktion
- Ännu mer våtmark
- Minskad intensitet vid kvävegödsling
- Effektivare miljötillsyn inom jordbruket

Östersjöplanen - effekter på havet

	Effekt, ton N			
Åtgärd	Kattegatt	Öresund	Eg Östersjön	Summa
Greppa Näringen	200	70	155	425
Fånggrödor, vårbearb	25		350	375
Reglerad dränering	8	4	10	22
Reducerad jordbearbetn	125	50	75	250
Skyddsavstånd	6	6	8	20
Spridningsregler	60	25	110	195
Platsanpassad gödsling	150	50	100	300
Rötrest fr stallgödsel	30	15	75	120
Våtmarker forfordammar	150	75	200	425
Summa	754	295	1083	2132

Östersjöplanen potentiella åtgärder

		Effekt, ton N		
Potentiell åtgärd	Kattegatt	Öresund	Eg Östersjön	Summa
Fånggrödor	900	225	1000	2125
Relerbar dränering	72	36	90	198
All stallgödsel till biogas	100	75	130	305
Ytterligare 6000 ha våtmark	600	325	275	1200
Underoptimala N-givor	800	300	800	1900
Summa	2472	961	2295	5728
Föreslagna åtgärder	754	295	1083	2132
Summa förslag+ potential	3226	1256	3378	7860

Östersjöplanen- fosfor

		Effekt, ton P		
Åtgärder fosfor	Kattegatt	Öresund	Eg Östersjön	Summa
Greppa Näringen	2	2	3	7
Skyddsavst gödselspridn	0,5	0,5	0,5	1,5
Skyddszoner		1,5	5	6,5
Våtmarker	0-8	0-3	0-10	0-21
Fosfordammar	2	2	8	12
Potentiella åtgärder				
Mer skyddszoner	3	0,5	4,5	8
Mer våtmark	0-15	0-10	0-40	0-65
Summa	7,5-30	6,5-20	21-71	35-121

Regeländringar

- 170 kg N/ha i stallgödsel
- Max 60 kg N/ha inför höstsådd
- Stallgödselavtal behövs inte – anteckningar räcker
- Beräkningsmall för gödselgiva
- Spridningsförbud november-februari
- Ingen spridning av flytgödsel på hösten inför vårsådd
- Spridningsfri kantzon 2 m intill vattendrag
- Spridningsförbud på frusen vall efter 28 febr

Anpassad gödsling

Riktgiva enligt
rekommendationstabell

.....

Gör avdrag för:

Stallgödsels långtidseffekt

-

Stallgödsel till årets gröda

-

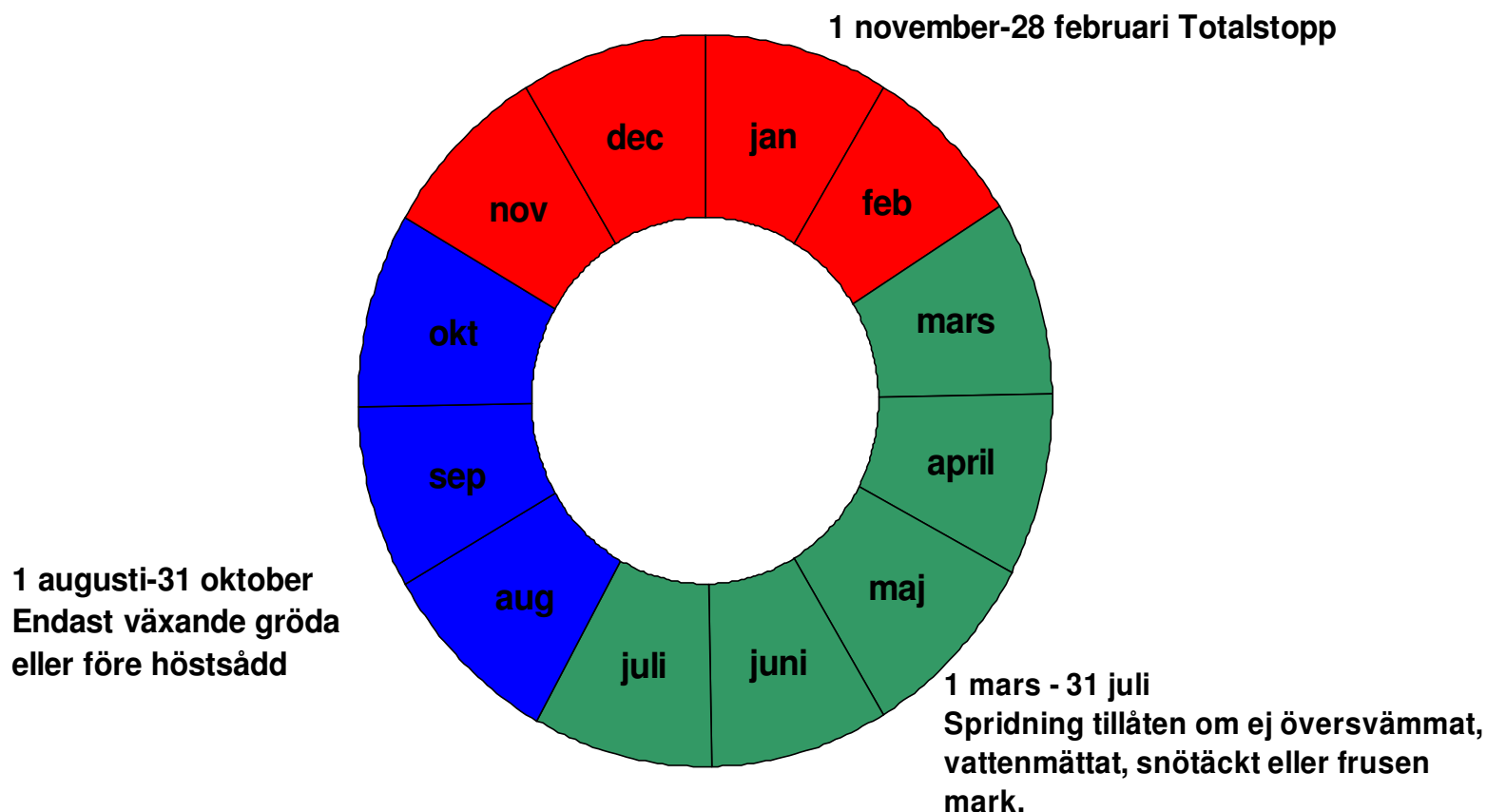
Förfrukt

-

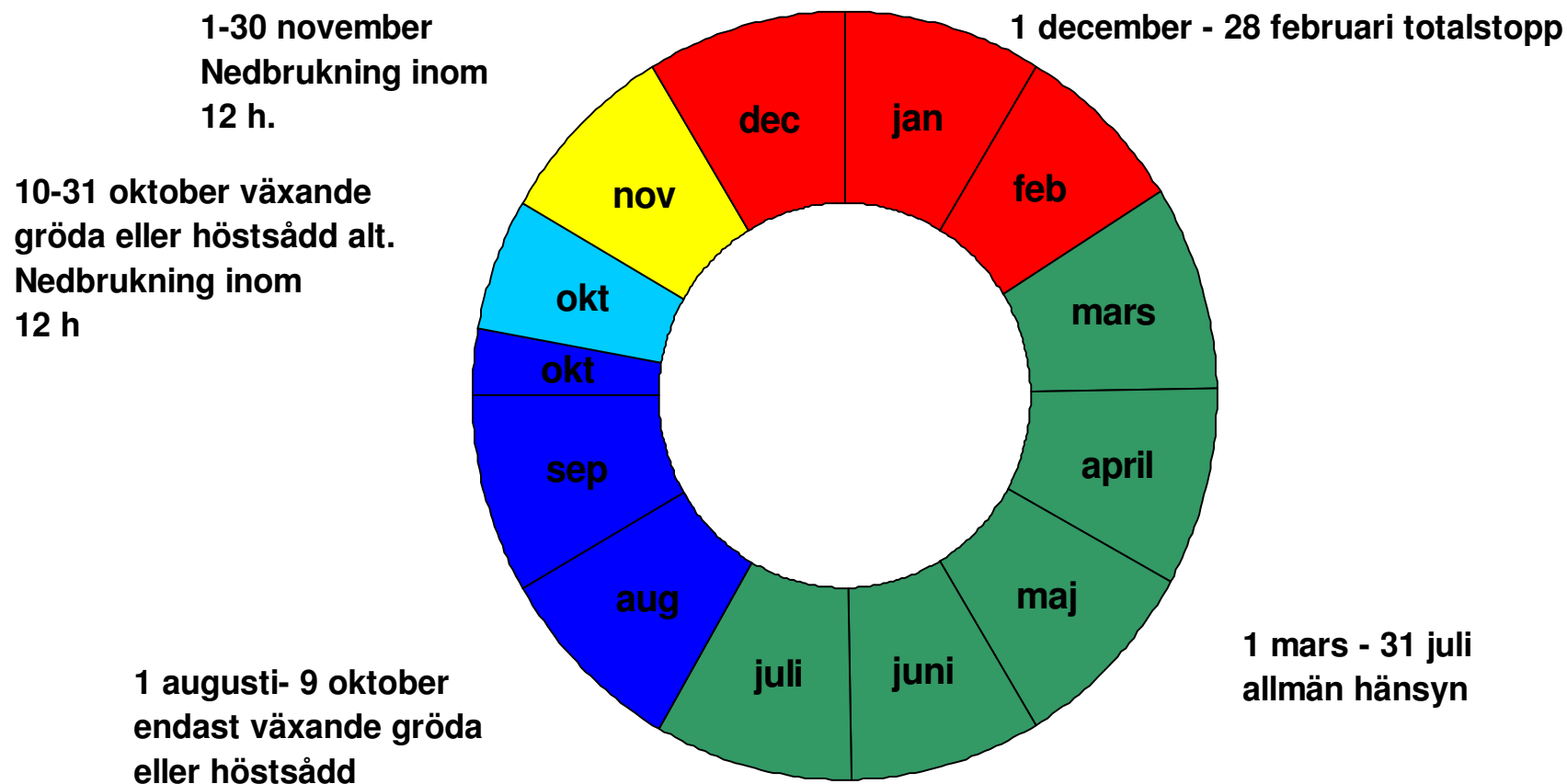
Årets planerade behov av
mineralgödselkväve

=

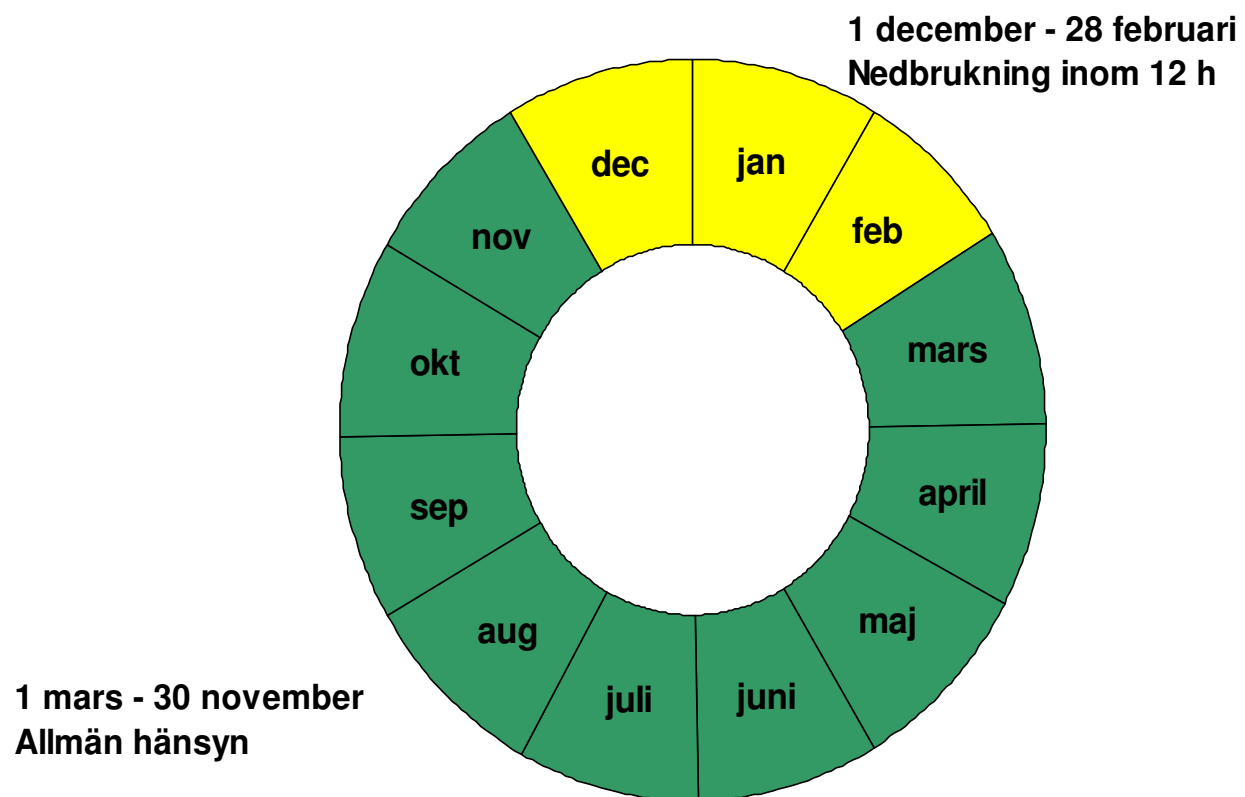
Flytgödsel i känsligt område

Fastgödsel i känsligt område

Ej känsligt område

Sammanfattning

- Vattendirektivet - en ny utmaning, som berör hela samhället
- Östersjöplanen ställer höga krav på utsläppsreduktion
- Vissa skärpningar i Jordbruksverkets föreskrifter p g a EU-kommissionen
- Jordbruksverket förordar rådgivning (Greppa Näringen) och miljöersättningar som styrmedel. I vissa fall behövs också regler
- Det finns ”mer” kväve i stallgödseln